

22.12.2022

Pormestari

163 §**Lausunto valtioneuvoston asetuksesta hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta**

HEL 2022-013746 T 03 00 00

Päätös

Pormestari päätti antaa sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavan lausunnon luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta:

Yleisesti Helsingin kaupunki tuo esiin, että asetuksessa (6 §) yhteistyösopimuksen valmistelulle varattu aika on riittämätön. Lisäksi kaupunki kiinnittää erityistä huomiota siihen, että asetuksessa täsmennettyjen tehtävien, kuten mm. laajennettujen koordinaatiotehtävien, hoitaminen edellyttää erillistä resursointia, joka valtion tulee korvata.

1 § Harvoin tarvittava tai erityisen vaativa sosiaali- ja terveydenhuolto

Helsingin kaupunki toteaa, että yliopistollista sairaalaa ylläpitävä hyvinvointialue vastaa yhteistyösopimuksen valmistelun ja toimeenpanon koordinaatiosta 1 §:n 1 momentin 1-4 kohdissa tarkoitetuissa asioissa.

Helsingin näkökulmasta hyvinvointialueet ovat tarpeeksi suuria tuottamaan tässä pykälässä mainittuja palveluita. Muutama hyvinvointialue voi tehdä yhteistyötä niissä tilanteissa, joissa sitä tarvitaan. Uudella maalla on jo muun muassa sovittu HUS:n vastaavan vaativimmista kehitysvammapsykiatrisista vammaispalveluista kaikille Uudenmaan hyvinvointialueille ja Helsingille sekä vaativan moniammatillisen tuen antamisesta erikoissairaanhoidona.

Vaikka asetus käsittelee sosiaalipalveluita yhteistyöaluetasoisesti, on huomioitava, että pääosa sosiaalipalveluista toteutuu lähipalveluina. Sosiaalihuollon asiakkaita on harvoin tarkoituksenmukaista lähettää erikoistuneen osaamisen yksikköön kuten terveydenhuollossa. Samoin sosiaalipalveluista puuttuu terveydenhuollon tapainen selkeä porrasteisuus, joka johtaa mm. siihen, ettei selkeää näkemystä kaikkein vaativimmista palveluista ole kaikkien toimijoiden kesken. Yhteistyöaluetasolla tullaan todennäköisesti tarvitsemaan merkittävää selkeyttämistyötä asian suhteen. Kaikella todennäköisyydellä tämä vaikuttaa yhteistyösopimuksen valmistelun aikatauluun.

Samoin kodin ulkopuolella vammaispalveluna järjestettävä lapsen asumisen tuki tulee toteuttaa mahdollisimman lähellä lapsen omaa perhettä ja verkostoa. Etelä-Suomen yhteistyöalueella voisi olla tarpeen mukainen määrä muutaman hyvinvointialueen yhdessä järjestä-

22.12.2022

Pormestari

mää lasten asumista tuottavaa yksikköä. Palvelutuotannon malleja kannattaa tehdä yhdessä järjestöjen ja muiden yksityisten palveluntuottajien kanssa.

Elämää ylläpitävän hengityslaitteen varassa elävien hoito ja palvelut tulee järjestää lähipalveluina, yhteistyössä asiakkaan asuinalueen terveydenhuollon ja vammaispalvelujen ja muiden sosiaalipalveluiden kesken. Palvelujen järjestäminen kaukana asiakkaasta ei parhaalla mahdollisella tavalla turvaa asiakkaan etua eikä hänen itsemääräämisoikeuttaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan omaan elämäänsä.

2 § Koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhteensovittaminen

Asetuksen peruslähtökohtana vaikuttaa olevan se, että sosiaalihuollon vaativien palvelujen tutkimus- ja kehittämistoiminnan rakenteet ovat rinnasteisia terveydenhuollon vastaaviin. Näin ei tosiasiallisesti ole, eikä vastaavien rakenteiden luominen ole tarkoituksenmukaista. Sosiaalihuolto eroaa merkittävästi esimerkiksi erikoissairaanhoidosta. Sosiaalihuollon rakenteita tulee tarkastella sosiaalihuollon erityispiirteet huomioiden. Selkeää eroa perus- ja erityistason palvelujen välillä ei usein synny, koska asiakas tarvitsee usein samaan aikaan usean tason palveluja, toisiaan täydentävästi.

Sosiaalihuollossa ei ole toistaiseksi olemassa asetusehdotuksessa mainittuja toimintamalleja ja rakenteita vaativimpien palvelujen tai alueellisesti koordinoitun TKKI-toiminnan järjestämiseen. Näiden rakenteiden luominen, ylläpitäminen ja koordinoitavien hoitaminen edellyttävät riittäviä taloudellisia ja henkilöstöresursseja. Näin ollen asetuksella on myös taloudellisia vaikutuksia, vaikka perusteluissa toisin esitetään. Sosiaalihuollon TKKI-toiminnan koordinoitiin ja käyttöönottoon tulisi myös kohdentaa rahoitusta yliopistollisia sairaaloita ylläpitävien hyvinvointialueiden rahoitusta vastaavalla tavalla. Asetuksen tavoitteet eivät toteudu ilman riittävää rahoitusta.

Asetus ei anna hyvinvointialueille mahdollisuutta vaikuttaa yliopistotason sosiaalityön avustuksilla rahoitettaviin hankkeisiin. Koska sosiaalihuollossa ei ole terveydenhuoltoa vastaavia sivuvirkarakenteita, yliopistotasoisien sosiaalityön tutkimusrahoituksen hakijoina ovat käytännössä toimineet yliopistot. Hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin edellytykset sosiaalihuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhteensovituksessa, tavoitteiden asetannassa ja tulosten hyödyntämisessä palvelutoiminnassa tulee varmistaa.

Sosiaalialan osaamisen ja sosiaalityön tutkimusperustaisuuden vahvistamiseksi tuleville yhteistyöalueille tulisi lisäksi perustaa opetus- ja tutkimusklinikoita, jotka toimisivat sosiaalialan opetuksen ja tutkimuksen huippuyksikköinä. Opetus- ja tutkimusklinikat voisivat rakentua hyvin-

22.12.2022

Pormestari

vointialueiden, korkeakoulujen ja sosiaalialan osaamiskeskusten yhteistyössä, mikä varmistaisi opetuksen, tutkimuksen ja kehittämisen yhteyden sekä vaikuttavien käytäntöjen ja tutkimusperustaisen tiedon leviämisen.

Klinikoiden perustaminen edellyttää hyvinvointialueiden ja osaamiskeskusten resurssien turvaamisen lisäksi erityisesti yliopistojen rahoituksen vahvistamista sosiaalityön tieteenalalla, mikäli yliopistoyhteys halutaan varmistaa yhteistyöalueen TKKI-toiminnassa terveydenhuoltoa vastaavalla tavalla.

3 § Yhteistyö sähköisissä palveluissa ja tietojärjestelmissä

Sikäli kuin tietojärjestelmien yhteinen kehittäminen on tarpeen, voidaan asiasta sopia hyvinvointialueiden kesken.

4 § Häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen

Ei lausuttavaa.

5 § Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän tehtävät

Asetuksessa täsmennettyjen laajojen koordinaatiotehtävien hoitaminen edellyttää erillistä resursointia yliopistollista sairaalaa ylläpitäviltä hyvinvointialueilta, Uudenmaan hyvinvointialueilta (HUS) ja Helsingin kaupungilta.

Tämä lisäresursoinnin tarve tulisi korvata hyvinvointialueidenrahoituksesta annetun lain (617/2021) tarkoittamana tehtävämuutoksena.

6 § Yhteistyösopimuksen hyväksyminen ja toimittaminen sosiaali- ja terveysministeriölle

Eteläisellä yhteistyöalueella on lukumääräisesti eniten hyvinvointialueita ja näiden lisäksi vaativasta erikoissairaanhoidosta Uudellamaalla vastaava HUS-yhtymä. Aiempien lakisääteisten sopimusten laadinnassa hyvinvointialueiden kesken on kulunut vähintään puoli vuotta, useammassa tapauksessa yli vuosi. Tätäkin on pidetty erittäin kireänä aikatauluna ottaen huomioon uudistuksen laajuus.

Esimerkiksi vuoden 2023–2026 tavoitteet julkaistiin joulukuussa 2022. Asetuksen nykymuoto edellyttäisi sitä, että mikäli sopimus laadittaisiin nyt, sen tulisi olla hyväksytty sopimusosapuolten ylimmissä päättävissä toimielimissä helmikuussa 2023. Sopimuksen valmisteluun yhdeksän sopijaosapuolen kesken jäisi hyvin lyhyt aika ottaen huomioon päätöksentekokoelinten aikataulun ja niiden vaatiman hallinnollisen valmisteluaikaa.

22.12.2022

Pormestari

Kolmen kuukauden aika valmistelulle on selvästi liian lyhyt.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi
Katja Rimpilä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36256
katja.rimpila(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 18.11.2022
- 2 Lausuntopyyntö 18.11.2022, liite, asetusluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet**Ote**

Sosiaali- ja terveysministe-
riö

Otteen liitteet

Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täy-
täntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa 23.12.2022 klo 16.00 mennessä luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen sisällöstä ja valmistelusta.

Suomi on jaettu viiteen yhteistyöalueeseen ja kukin hyvinvointialue, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä kuuluu yhteen viidestä yhteistyö-alueesta. Yhteistyöalueen tarkoitus on turvata palvelujen saatavuus ja sopia työnjaosta tehtävissä, joissa tarvitaan osaamisen varmistamiseksi tai kustannustehokkaan toiminnan vuoksi alueellista yhteistyötä.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävät hyvinvointialueet ja HUS-yhtymä kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 35 §:n mukaan kukin eri yhteistyöalueeseen siten, että kulakin yhteistyöalueella on yksi yliopistosairaala.

22.12.2022

Pormestari

Asetusluonnoksen mukaan yhteistyöalueen hyvinvointialueiden on yhteistyösopimuksessa sovittava sote-järjestämislain 36 §:ää täydentäen seuraavista asioista: harvoin tarvittavien tai erityisen vaativien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisestä, koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhteensovittamisesta, yhteistyöstä sähköisissä palveluissa ja tietojärjestelmissä, häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisesta sekä valmiusyksikön toiminnan järjestämisestä.

Lisäksi Eteläisen yhteistyöalueen on sovittava Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän tehtävistä.

Lausuntoja pyydetään kaikkiin yllä mainittuihin asetuksen pykäliin liittyen. Kirjallisen lausunnon voi myös lähettää sähköisesti osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi. Saatteessa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/31113/2022. Lausunnot pyydetään toimittamaan 23.12.2022 klo 16.00 mennessä.

(Asiassa on saatu sosiaali- ja terveystoimialan lausunto).

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Liitteet

- 1 Lausuntopyyntö 18.11.2022
- 2 Lausuntopyyntö 18.11.2022, liite, asetuseräluonnos

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Sosiaali- ja terveystoiministeriö

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

22.12.2022

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1 MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 163 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

22.12.2022

Pormestari

Juhana Vartiainen
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 23.12.2022.